

da med naj slavnije taiste dóbe pisatelje ga uverstiti zamoremo.

Umerl je Appendini 7. grudna leta 1834. Naj bo verli ptujc lep izgled lastnim sinam matere Slave!

J. Š.

Slovanski popotnik.

* „Vsakemu svoje!“ Po tem géslu „popotnik“ rad dostavi k naznanilu v 101. in 104. listu l. l. zastran „občnega derž. zakonika“, da gosp. dr. Krajnc, učenik „občnega derž. zakonika“ v slovenskem jeziku na vseučilišu Gradčkem ima velike zasluge o tem važnem delu, in če jih „popotnik“ v tistem naznanilu ni v misel vzel, se je to zgodilo le, ker je bolj na dognanje dela in na pospešenje dolgo dolgo željno pričakovanega natisa mislil, kakor na vse g. izdelovavce njegove. Na povabilo Ljublj. slovenskega društva, kteremu gré čast, da je to delo sprožilo, sta bila s pripomočjo mnogih gosp. pravoslovcev začetnika tega delarajnikogosp. Mažgon in gosp. Cigale, ki sta z veliko marljivostjo dodelala prvih 602 paragrafov; za tema je gosp. dr. Krajnc zakonik prestavil od §. 621 do 1502, in zraven omenjenih §§. tudi naznanilni patent in prikrajne pazke, ter je celo delo predložil potem vis. c. k. ministertvu pravosodja, ki ga je za izvrstno spoznalo, pred natisom pa v pregled in popravo gosp. Cigaletu izročilo, ki je delo iznovega pretresel in doveršil za natis. Prav ljubo nam je, da zamoremo „vsem hvalo dati, kterim hvala gré“, ker v tako važnih slovenskih knjigah, kakor je omenjeni „zakonik“, naj se véjo vsi domorodci, ki so si prijazno roke podali, dodelati ga.

* Od razglasa, ki ga je izdal Omer paša na Černogorce, da bi se vernili pod turško oblast, so omenile poslednje „Novice“. Ker bo mnogim bravcem zanimivo, tisti proglas brati, od besede do besede, kakor ga je Omer paša na Černogorce poslal, ga podá iz Zagrebških „narodnih novin“ slovanski popotnik čitateljem svojim; razumeli ga bojo lahko. Glasí se originalni proglas takole:

Černogorci!

Neki opaki ljudi medju vama, koji su vas varali, i koje ste slušali, i neki drugi, koji su vas s hitrostju i silom nagnali, da zabacite pravi put, i da oružje podignete protiv slavnoga vašega cara. — pozvaše na vas jarost carsku i njegove čete. Vi ste sad vidili carsku moć. Oni, koji su pametni, biti će dobro razsudili, da se nemožete održati. Budući vi naši sugradjani, nismo iskali ni jednu kaplju vaše kervi, i vi ste krivi sami onoj, što se je do danas prosula, i onima štetama, što su propatile vaše kuće. Koliko je velika moć našega slavnoga cara, veća je još njegova milost, i videći ja, da vi nemožete odolieti mojoj vojsci, naredio sam na sve strane, da vas netuče, a to sam učinio za odoliti od vaših kućah nova zla po želji mojega slavnoga gospodara. Oni, koji se pokazu neposlušni, ja ću ih silom dovesti na pravi put, a one, koji se pokoju i predaju, primit ću blagonaklono.

Zato na ime mog cara s ovim proglasom dajem vam na znanje:

1. Kao što dosad, tako ćete i odsad imati slobodu viere i bogoštovja.
2. Neće vam biti učinjeno ni jedno nasilje, no samo će se uvesti jedno uredno vladanje, kako mi je zapoviedio moj slavi gospodari. Ostati će nahie, kao što i dosada, i na čelu svake biti će postavljen jedan serdar, kojega ćete vi isti odabirati medju odličnim plemenima, koji će zavisiti od skadarskoga vezira.
3. U osviti kervnoj dogadjala su se ubojstva, to se neće unapred trpiti.
4. Ako se podložite carskoj milosti, biti će vam dana prava kao ostalim podanicima carstva, i tako će vam biti slobodno hodati kroz sva mesta našega carstva, i trgovati i raditi. I oni, koji budu hodili, da terguju kroz ostale deržave strane, uživati će pokroviteljstvo carsko po susčestvujućim ugovorima.
5. Nahodeći se vi na granici carstva, jednako, kao što ćete uživati carsku milost, morate se obvezati, da ćete vierno

i junački braniti granice, i da ćete se pošteno podnieti i s onu stranu granice po volji obadva cara.

6. Nećete plaćati nikakvog danka, osim onoga, što će trebovati za mesečnu plaću serdarima nahiah, i velikom serdaru svih nahiah, i za ostale troškove.
7. Budući da će serdari od nahiah i vèrhovni serdar primati platju, tako će morati paziti, da narod nebude trpio nikakovo nasilje, i zato će biti lično odgovorni.
8. Kako budete izviestjeni od ovoga proglasa, treba da mi svaka nahia odgovori, za da ja mogu vaše odgovore i misli podnieti mome slavnome caru.
9. Toliko je, što ja vama mogu proglasiti, i za da budete dati mojima rećima čielu vjern, podpisivam svojeručno i pečatim mojim muširskim pečatom.

Iz taborn u Martiniću 1853. Subota 10. siečnja po sèrbski.

Omer paša,

mušir i seraskier sve vojske turske u Evropi.

V tem proglasu daje Omer paša Černogorskemu knezu obrok do 31. januara, da se pomisli. Al Černogorci so se že davno pomislili, ker je vsim dobro poznana stara pesem (iz 11. pevanja Gunduličevega Osmana):

— — — — — Gdije kopito

Konj turački jednom stavi:

Da to mesto viekovito

Neporaste već u travi.

Vsled tega si more vsak misliti, kakošín so mu odgovor dali.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Tersta, na pustni dan. Pri nas delo počiva, in vse se trudi po stari laški šegi poslednje dni predpusta veselo dokončati. Vès živ je korso (velika mestna ulica). Stotero vozov derdrá gor in dol in od vsih strani letí sladkorni drobiž v obraz deklicam in gospém, tako da je z njim vsa ulica posuta. Bog vé, koliko centov se ga je zmetalo in za koliko forintov! Našemanih zakritih in odkritih šem je na tisuče, ki uganjajo norce na vsako vižo, ktero se človek le misliti zamore; pojejo in vriskajo, žvižgajo in plešejo, ropotajo in rožljajo, oblečeni v naj čudnišo in silo smešno obleko vsih narodov, vsih stanov; polovica mesta, bi rekel, je v šemah. Terst je danes zares podoben velki norišnici!

Pa pustimo predpustne zmešnjave in norčije.

Povém Vam bolj važno in veselo novičo, da je naš slavi Koseski, kteremu je trd za domovino dolgo in hudo bolezen zavdal, se že toliko okrepčal, da se ni več bati, da bi nam ga nemila smert vzela. Hvala Bogu! — Prijetno je tudi gotovo vsacemu domorodcu slišati, da se na tukajšnjem gimnazii verli gosp. učitelji močno trudijo za slovensčino in ilirščino, kterih se tudi učenci pridno učé; pa tudi gosp. bogoslovci se marljivo v šoli ilirščine učé in so vsi uneti za dušno omiko; naročeni so na več severo-slovanskih in na vse jugoslavenske časopise razun enega slovenskega.

Iz Postojne 7. febr. M. Tisti Rabi Hirš Däne-mark, ki je zadnjikrat v letu 1847 v Ljubljani svoje čuda prodajal, na priliko, da je v vsacih hebrejskih bukvah, če jih tudi poprej ni vidil, vse besede berž na pamet povedal, ako mu gledavci le stran in pa število verstic povéjo itd., je letos o začetku pusta tudi nas obiskal in svojo umetnijo razkazoval. Ker pa so „Novice“ že takrat njegovo čudodelnost, ki človeka na prvi ogled zares nekako omoti, po pravi meri merile, se ne prederznem, kaj več o njegovih čudih vam govoriti, da mi ne porečete, kakor ste takrat „Rabitu“ rekli „pojdi rakom žvižgat!“ Pustim tedaj „Hirša“ in povém vam raji, da smo se pretekli pust ob nedeljah zvečer večkrat prav dobro imeli in marsiktero veselo uro v poštenem radovanju doživeli, za kar gré nar večí hvala časti vredni gospé udovi Doxatovi, ki nam je

prijazne sobe v svoji hiši brez plačila odperala, da smo tombolo igrali in jo tudi enmalo zaplesali. Pa tombole tudi niso bile brez dobrega namena; enkrat so Doxatovi dobrovoljno podarili lepe reči, za ktere smo igrali, in kar se je v igri skupilo, je bilo namenjeno kupiti Postojnski mladini muzično orodje, da bomo tako Postojncani sčasoma svojo muziko imeti zamogli. G. Gottsberger, ki je za našo šolo že veliko dobrega storil, je sprožil tudi to misel, po kateri se je en večer v omenjeni namen 62 fl. nabralo. — Ker cena vina vedno višji gré, čeravno vrednost njegova vedno manjši postaja — čvček se po gostivnicah že po 20 krajc. toči — so začeli po mnogih krajih olarije napravljati, in tudi pri nas je je g. Leban napravil, ki nam kaj okusno pivo (ól) kuha. Kar je pri gosp. Lebanovi olariji posebnega, morebiti edinega na Krajskem, je Arteški vodnjak, katerega si je napravil in po katerem za olarijo potrebno dobro vodo dobiva. Ker so njegove kleti (važna potreba za dober ól) tudi dobre, se smé pričakovati, da bo nova olarija prav dobro spod rok šla.

Ker se pa tudi žalostnih novic ne smé med veselimi zamolčati, vam povém: dva človeka sta v naši okolici zmerznila. Se bote čudili to slišati, ker je letošnja zima tako mehka (več kot 9 stopinj mraza nismo celo zimo imeli), pa je vendar taka: en hlapec je zmerznul na Gaberku poleg Senožec med 22. in 23. januarom; drugi blizu Postojne ponoči med 2. in 3. februarom; oba dni je mrznila silna borja.

Novičar iz mnogih krajev.

Nov cesarsk patent, veljaven za vse austrijske kronovine razun vojne granice, določí tarifo hranilšine za vsake sorte reči, ki se pri sodnijah shranijo (položijo); hranilšina za položnije (Depositen) se ravna ali po vrednosti shranjene (položene) reči in po času shranbe, ali pa samo po času shranbe. — Unidan smo povedali, da pri vsaki nižji realni šoli se ima učilnica za rokodelske učence (Lehrlinge) napraviti; danes dostavimo, da na tacih hvale vrednih učilnicah se imajo le take reči učiti, ki zadevajo splošno omiko učencov, in pa take, po katerih se zamore vsak fant za stran svoje ga rokodelstva veči vednosti pridobiti. — „Teržški časnik“ je iz Dunaja zvedil, da se bojo cehi (cunfti) prenapredili; ali je kdo pripraven mojstersko pravico zadobiti, bojo razsodevali sodni možje (mojstri). — C. k. ministerstvo denarstva je ceno soli za pitanje živine na Laškem ponižalo, in scer je za Beneško postavilo tarifo na 12, za Milansko na 15 lir (dvajset) cent. — Prekucijska stranka je 6. t. m. v Milani iznovega poskusila prekucijo sprožiti; pustno nedeljo popoldne je namreč neka truma, orožena s štileti in samokresi, napadala posamne vojake in oficirje po ulicah in nekatere clo do smerti ranila; ali kmalo so jo zasačili, in kerse ljudstvo Milaneško nikakor ni vdeležilo hudodelnega početja, je bilo ob 8. zvečer že vse pokojno in je tudi pokojno ostalo; izmed 80 vjetih je 8. dan t. m. nagla sodba 6 obesiti, 3 pa vstreliti dala. — Iz Černogore ni nič novega; zadnje dni januara je turška armada še zmiraj na svojem mestu stala; knez Černogorski in strica njegova Peter in Juri so bili na Cetinju; da bi bil med Černogorci kak razpor vstal, ni res; to pa je po „Terž. časn.“ gotovo, da je mogel Omer paša 3000 Albancov in Skudarcov iz svojega tabora v Spužu spoditi, ker mu niso bili pokorni; pri vsem tem se zamore turška armada, ki Černogorcem nasprot stoji, na 50.000 šteti; tudi majhne topove (kanone) je dal Omer paša napraviti, z namenom, da jih bojo mezgi in osli na goro tovorili; v turški armadi je več ogerskih, poljskih, la-

ških in švajcarskih begúnov. Austrijska vlada še zmiraj pošilja velike armade na mejo, in kakor „Terž. čas.“ pravi, bo še le 18. tega mesca vsa skupej; vradni časniki francoske in posebno pa angleške vlade hvalijo ti krepki postop Austrie; tudi v knežii Serbski se zbujajo glasi za Černogorce. — Napoleon je pomilostil 4312 iz dežele pregnanih; pa imenitnih mož ni med temi, dosti pa fantov po 14 in 15 let starih; eden pregnancov je celo še le 10 let star. — Ko sta se na dan poroke cesar in cesarica v cesarskem ženitnem vozu peljala, je padla cesarska krona od voza, ker je bila pre-slabo pribita, — cesarica se je zavoljo tega zlo prestrašila, ker misli, da je to kak pomén. — 6. t. m. so spet več imenitnih mož iz stranke pravednega kralja zaperli; nekatere so kmalo spet izpustili. — V Londonu je taka megla, da noč in dan goré svetilke po ulicah.

Klepec.

Stoji na skali terdni Grobnik,
Ponosno gleda na dolino,
Ki se poklanja spred globoko.
Na dalječ sijajo zidovi,
Slavenske hrabrosti spominek,
Sovražnikov pa groben kamen,
Ki so pustili duše tukaj,
I nam brez konca slavo dali.

Pač lepi so zidovi beli,
Pač svetla je na gradu streha!
Snegovi to so na planini;
Rumenó solnce z verha sije.
Al koliko je ta lepota,
Memo lepote, ki je notri!
Ni se na serbskem ne bulgarskem,
Ni se na ogerskem i ne slovenskem
Ni se razcvetla taka roža,
Ko Zlata v gradu tem je cvetla,
Jedina hčerka Radoslava,
Ki je knežval nad Vinodolom,
Nad Vinodolom i sosesko.

Ko raste jela med borovjem,
Ko skače serna po dolini,
Takova Zlata je podoba.
Spod čela rosnó solnce sveti,
Iz lica mila luna sije,
Bajilo srcem čudovito.
Ogrinja svilo dragoceno,
Po svili biserje i zlato,
Lepota iz dežele rajske.

Ni dolgo svetu nepoznana
Sloveča deklica ostala;
Od Vinodola se raznese
V sosedne kraje govorica,
I ko bi jo trosili vetri,
Se hvala Vinodoljke zale
Od severa do juga pravi.

Kamor se razglasuje slava,
Lepote take, tako čudne,
Se vzdigajo snubačev trume.
Prostora v gradu pomanjkuje,
Veliki dvori so pretesni
Prejeti goste imenitne,
Ki vrejo sém od vetrov štirih.

I kakošni so to snubači!
Baroni, grofje, žlahni knezi,
Mogočni zlatom i gradovi,
Ponosni svojimi junaštví,
I razglašeno slavo dedov.
Vsih žlahnikov so cvetje bili,
Kjer se ne derze nikdor med-nje,
Ki ni enak po slavi, blagu.
Poklanja slednji se globoko,
Vsak zna medeno govoriti,
Vsak tudi med besede sladke
Dari umetno meša drage.
(Dalje sledi).